

Zakon o javni rabi slovenščine (ZJRS)

Zakon o javni rabi slovenščine

1. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(uvodna določba)

- (1) Slovenski jezik (v nadaljnjem besedilu: slovenščina) je uradni jezik Republike Slovenije. V njem poteka govorno in pisno sporazumevanje na vseh področjih javnega življenja v Republiki Sloveniji, razen kadar je v skladu z Ustavo Republike Slovenije poleg slovenščine uradni jezik tudi italijanščina in madžarščina in kadar določbe mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo, posebej dopuščajo tudi rabo drugih jezikov.
- (2) S slovenščino, ki je eden od uradnih jezikov Evropske unije, se Republika Slovenija predstavlja v mednarodnih stikih.

2. člen

(sistemska narava in vsebina zakona)

- (1) Ta zakon določa temeljna pravila o javni rabi slovenščine kot uradnega jezika v Republiki Sloveniji.
- (2) Javno rabo slovenščine na posameznih področjih javnega sporazumevanja poleg tega zakona, glede na posebnosti posameznega področja, podrobneje določajo tudi področni zakoni.
- (3) Če raba slovenščine za posamezno področje ni predpisana s področnim zakonom, se neposredno uporabljajo določbe tega zakona.

3. člen

(jezik narodnih skupnosti)

Na območjih občin v katerih živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, se javna raba italijanščine ali madžarščine kot uradnih jezikov zagotavlja na način, kot ta zakon ureja javno rabo slovenščine in v skladu z določbami posameznih področnih zakonov.

4. člen

(jezikovna politika)

Republika Slovenija zagotavlja status slovenščine z dejavno jezikovno politiko, ki vključuje skrb za zagotovitev pravnih podlag njegove rabe, za stalno znanstvenoraziskovalno spremljanje jezikovnega življenja in za širjenje jezikovne zmožnosti ter skrb za razvoj in kulturo jezika.

2. TEMELJNA PRAVILA IN OBVEZNOSTI PRI JAVNI RABI SLOVENŠČINE

5. člen

(raba slovenščine pri uradnem delovanju)

- (1) Državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti, izvajalci javnih služb ter nosilci javnih pooblastil, ki odločajo o pravicah ali o obveznostih in pravnih koristih posameznikov in organizacij, uporabljajo slovenščino skladno z zakoni, ki urejajo njihove naloge in pooblastila.
- (2) Kadar je v postopku pred državnimi organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti, izvajalci javnih služb ter nosilci javnih pooblastil udeleženec tuja fizična oseba, se poleg slovenščine, skladno z zakonom, uporablja tudi tuji jezik.

6. člen

(raba jezika v mednarodnem sodelovanju)

- (1) Pri sklepanju pogodb s tujimi osebami predstavniki organov, služb in nosilcev javnih pooblastil iz prvega odstavka 5. člena tega zakona oblikujejo in podpišejo izvornik pogodbenega besedila v slovenskem in tujem jeziku.
- (2) Pri sklepanju in izvrševanju pogodb mednarodnega javnega prava se glede jezikovnih vprašanj uporabljajo določbe zakona, ki ureja zunanje zadeve in mednarodnih pogodb, ki obvezujejo Republiko Slovenijo.
- (3) Tuji jezik se lahko uporablja tudi pri nekaterih drugih oblikah mednarodnega sodelovanja, če je tako posebej določeno v področnem zakonu.

7. člen

(jezikovno znanje)

- (1) Potrebno znanje slovenščine za posamezne poklice oziroma delovna mesta v organih in službah ter pri nosilcih javnih pooblastil iz prvega odstavka 5. člena tega zakona določi Vlada Republike Slovenije z uredbo. Znanje slovenščine se dokazuje s spričevalom ustrezne slovenske javne ali zasebne šole oziroma s posebnim potrdilom pooblaščenice izobraževalne ustanove o uspešno opravljenem preizkusu znanja slovenščine.
- (2) Predstojniki ali predstojnice organov, služb in nosilcev javnih pooblastil so odgovorni, da se vladni predpis iz prejšnjega odstavka upošteva v internih aktih organa oziroma organizacije in da na delovnih mestih, na katerih prihaja do govornega ali pisnega poslovanja s strankami, delajo samo ljudje z ustreznim znanjem slovenščine.

8. člen

(znanje slovenščine v postopku za pridobitev državljanstva)

V postopku za pridobitev državljanstva Republike Slovenije se znanje slovenščine ugotavlja na način, določen s področnim zakonom.

9. člen

(poimenovanje pravnih oseb javnega prava)

Državni organi in organi lokalnih samoupravnih skupnosti, javni zavodi, javna podjetja, druge osebe javnega prava ter politične stranke imajo ime v slovenščini.

10. člen

(poimenovanje javnih funkcij in naslovov)

- (1) Poimenovanja političnih funkcij, poklicev ter strokovnih in znanstvenih naslovov posameznikov so v slovenščini.
- (2) Kadar so imena iz prejšnjega odstavka zapisana tudi v tujem jeziku, ta v zapisu ne smejo biti grafično bolj poudarjena.

11. člen

(slovenščina na spletnih straneh)

Upravitelji koncesijskih omrežij in omrežij, subvencioniranih iz javnih sredstev, svojim slovenskim uporabnikom ne smejo dopuščati predstavljanja in oglaševanja na spletnih straneh samo v tujih jezikih.

12. člen

(raba slovenščine v vzgoji in izobraževanju)

- (1) Na območju Republike Slovenije vzgoja in izobraževanje v javno veljavnih programih, od predšolske stopnje do univerze, potekata v slovenščini.
- (2) Raba tujih jezikov v vzgoji in izobraževanju je dovoljena v skladu s področnimi predpisi, ki urejajo dejavnost vzgoje in izobraževanja.

13. člen

(promocija učenja slovenščine)

- (1) Republika Slovenija spodbuja učenje slovenščine v Sloveniji. V ta namen sprejme Vlada Republike Slovenije program, ki je poleg rednega izobraževanja namenjen tudi za jezikovno izpopolnjevanje mladine in odraslih državljanov ter programe, namenjene tujcem v Sloveniji.
- (2) Republika Slovenija še posebej skrbi za učenje in ohranjanje slovenščine med Slovenci, živečimi zunaj meja Republike Slovenije in njihovimi potomci.
- (3) Republika Slovenija skrbi za promocijo slovenščine po svetu tako, da spodbuja njeno poučevanje na tujih izobraževalnih ustanovah ter podpira izvajanje tistih programov in projektov v Republiki Sloveniji, ki so namenjeni uveljavljanju, promociji in razvoju slovenščine.

14. člen

(poslovanje s strankami)

- (1) Vse pravne osebe zasebnega prava in fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost poslujejo s strankami na območju Republike Slovenije v slovenščini. Kadar je njihovo poslovanje namenjeno tudi tujcem, se poleg slovenščine lahko uporablja tudi tuji jezik.

- (2) Dolžnost zasebnega delodajalca ali delodajalke je, da glede na predvidljivo pogostnost in zahtevnost jezikovnih stikov s strankami:
 - določi za posamezno delovno mesto potrebno zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine;
 - pri objavi prostih delovnih mest, na katerih se predvidevajo jezikovni stiki s strankami, kot pogoj izrecno navede zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine.

15. člen

(besedila ob prodajnih izdelkih)

- (1) Pri označevanju izdelkov morajo pravne osebe zasebnega prava in fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost potrošniku v slovenskem jeziku posredovati potrebne informacije glede značilnosti, prodajnih pogojev, uporabe in namembnosti izdelka. Pri tem lahko uporabljajo tudi splošno razumljive simbole in slike. Ta določba se ne nanaša na tujejezična imena blagovnih in storitvenih znamk.
- (2) Vsako živilo, zdravilo ali fitofarmacevtsko sredstvo, ki je v prodaji na območju Slovenije, mora imeti na ovojnini natisnjeno deklaracijo, navodilo za uporabo in vse druge potrebne podatke v slovenščini, dodatno pa lahko tudi v tujih jezikih.
- (3) Vsa besedila iz prvega in drugega odstavka tega člena morajo biti napisana vidno, čitljivo, za uporabnika razumljivo in v slovenskem knjižnojezikovnem standardu.

16. člen

(akti in notranje poslovanje pravnih in fizičnih oseb)

- (1) Vsi splošni akti pravnih oseb zasebnega prava in fizičnih oseb, ki opravljajo registrirano dejavnost, so v slovenščini, v skladu s področno zakonodajo.
- (2) V slovenščini mora potekati tudi notranje poslovanje teh oseb, ki se nanaša na urejanje pravic in dolžnosti iz delovnega razmerja, na dajanje navodil in obveščanje delavcev ali delavk ter na varstvo pri delu. Če gre za delovno razmerje s tujcem, ki opravlja sezonska dela, je pri tem dopustna souporaba tujega jezika.
- (3) Pravne in fizične osebe iz prvega odstavka tega člena pri razpisih za zasedbo delovnih mest ne smejo od kandidatov ali kandidatk zahtevati pisnih vlog samo v tujem jeziku.

17. člen

(poimenovanje pravnih oseb zasebnega prava)

- (1) Firma oziroma ime pravnih oseb zasebnega prava in fizičnih oseb, ki opravljajo registrirano dejavnost, se vpiše v sodni register oziroma drugo uradno evidenco, če je, skladno s področnimi zakoni, v slovenščini.
- (2) Prevod firme oziroma imena v tuji jezik se lahko na območju Republike Slovenije uporablja samo skupaj s firmo oziroma imenom v slovenščini. Prevod pri tem v zapisu ne sme biti grafično bolj poudarjen kot firma oziroma ime v slovenščini.

18. člen

(imena obratov, lokalov in drugih poslovnih prostorov)

- (1) Obrati, prodajalne, gostinski in drugi lokali ali drugi poslovni prostori, ki so poimenovani drugače kot z registriranim imenom ali firmo pravne osebe zasebnega prava oziroma z imenom in priimkom fizične osebe, so poimenovani v slovenščini.
- (2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se v imenu obrata, prodajalne, gostinskega in drugega lokala ali drugega poslovnega prostora lahko uporabljajo besede v tujem jeziku, če pomenijo mednarodno uporabljen izraz za posamezno vrsto poslovnega prostora, če vsebujejo tujo blagovno ali storitveno znamko ali če gre za krajše besedne zveze, ki so zaradi običajne rabe razumljive večini potrošnikov, če predstavljajo sestavni del celostne podobe.

19. člen

(navodilo)

Minister oziroma ministrica, pristojna za kulturo, izda navodilo o ugotavljanju ustreznosti firme oziroma imena, ki se na podlagi prvega odstavka 17. člena tega zakona lahko vpiše v sodni register oziroma drugo uradno evidenco.

20. člen

(javna obvestila in navodila)

- (1) Javni opozorilni napisi, pisna ali govorna navodila, informacije in razglasi v Republiki Sloveniji so v slovenščini, kjer je to potrebno ali običajno, pa tudi v drugih jezikih.
- (2) V elektronskih komunikacijskih in kontrolnih napravah mora biti omogočena izbira slovenščine in upoštevan slovenski črkopis.
- (3) Bančni avtomati, igralni avtomati, parkirne ure in druge naprave, ki so namenjene javni uporabi in oddajajo sporočila v digitalni tehniki, morajo biti programirani tako, da po vsakokratni izbiri in uporabi tujega jezika samodejno vračajo na prvo mesto slovenščino.

21. člen

(novinarske konference)

Novinarske konference v Republiki Sloveniji in pisne izjave, naslovljene na medije ali drugo javnost v Republiki Sloveniji, so v slovenščini. Če se novinarskih konferenc udeležujejo tudi tuji novinarji, se izjave oziroma odgovori lahko prevajajo v tuji jezik.

22. člen

(mediji)

- (1) Jezik v medijih, registriranih v Republiki Sloveniji, je slovenski.
- (2) Tujejezični radijski in televizijski programi ali njihovi deli, ki jih prevzemajo izdajatelji, ustanovljeni oziroma registrirani v Republiki Sloveniji, so prevedeni v slovenščino.
- (3) Če so v medijih, ki izhajajo v slovenščini, objavljena sporočila tudi v tujem jeziku, ne smejo biti izrazno bolj poudarjena kot sporočila v slovenščini.

- (4) Posebnosti in izjeme v zvezi s prvim in drugim odstavkom tega člena določajo področni zakonski predpisi.

23. člen

(oglaševanje)

- (1) Javno oglaševanje izdelkov in storitev, predstavitev dejavnosti ter druge oblike obveščanja javnosti na območju Republike Slovenije, so skladno s področnim zakonom, v slovenščini. Če je oglaševanje posebej namenjeno tudi tujcem, se lahko uporabljajo tudi tuji jeziki, vendar tujejezične različice ne smejo biti izrazno bolj poudarjene kakor slovenska.
- (2) Spletno predstavljanje in oglaševanje slovenskih pravnih oseb in fizičnih oseb z registrirano dejavnostjo mora biti v slovenščini, dodatno pa lahko tudi v tujih jezikih.
- (3) V novinarskih, oglaševalskih in poslovnih besedilih, ki omenjajo kraje in druge zemljepisne danosti z območij sosednjih držav, kjer avtohtono prebiva slovenska narodna manjšina, je obvezna slovenska ali dvojezična raba krajevnih in drugih zemljepisnih lastnih imen.

24. člen

(javne prireditve)

- (1) Poimenovanje, napovedovanje in predstavljanje kulturnih, strokovnih, izobraževalnih, gospodarskih, športnih, zabavnih in drugih javnih prireditev ali posameznih delov njihovega sporeda je v slovenščini, dodatno pa lahko tudi v tujem jeziku, če gre za mednarodne prireditve, namenjene predvsem tujim udeležencem.
- (2) Tuji filmi se javno predvajajo s slovenskimi podnapisi ali pa so sinhronizirani v slovenščino. Tujejezični igrani ali risani filmi, namenjeni predšolskim otrokom, se lahko javno predvajajo samo, če so sinhronizirani v slovenščino.
- (3) Predstave slovenskih gledališč se lahko izvajajo v tujem jeziku, če je zagotovljeno spremljanje v slovenščini.
- (4) Minister ali ministrica, pristojna za kulturo, izda navodilo o načinu izvajanja javnih prireditev iz prvega odstavka tega člena, ki se izvajajo v tujem jeziku.

25. člen

(mednarodne prireditve, ki se financirajo iz javnih sredstev)

- (1) Na mednarodnih javnih prireditvah na območju Republike Slovenije, ki se financirajo z javnimi sredstvi, mora izvajalec zagotoviti rabo slovenščine. Uporaba slovenščine kot delovnega jezika se lahko izjemoma omeji, vendar mora biti v tem primeru slovenščina zagotovljena na obvestilni ravni.
- (2) Zbornik mednarodnega strokovnega posvetovanja ali druge javne prireditve iz prvega odstavka tega člena mora imeti v slovenščini vsaj naslov in uvodno besedo ter povzetke tujejezičnih prispevkov v slovenščini.
- (3) Izjemo, navedeno v prvem odstavku tega člena, lahko dovoli minister oziroma ministrica, pristojna za posamezno področje, če gre za mednarodno prireditve, namenjeno predvsem tujim nastopajočim ali predvsem tujemu občinstvu.

3. NALOGE IN ODGOVORNOSTI DRŽAVNIH ORGANOV

26. člen

(naloge ministrstev)

- (1) Za spremljanje izvajanja tega zakona, za oblikovanje jezikovne politike in za zagotavljanje možnosti za njeno izvajanje je odgovorno ministrstvo, pristojno za kulturo. Pri opravljanju njegovih nalog so dolžna sodelovati druga ministrstva, ki so pristojna za posamezna področja, kjer so z zakonom določene obveznosti glede rabe slovenščine.
- (2) Ministrstvo, pristojno za kulturo, sistematično spremlja izvajanje določb o slovenščini v javni rabi v vseh zakonih in izvršilnih predpisih. O tem letno poroča Vladi Republike Slovenije. Vlada Republike Slovenije s poročili in svojimi stališči seznanja Državni zbor Republike Slovenije.

27. člen

(koordinacijsko telo)

Pri Vladi Republike Slovenije se ustanovi koordinacijsko posvetovalno medresorsko telo, ki obravnava predloge zakonov in izvršilnih predpisov z vidika določb tega zakona in namer jezikovne politike ter jezikovnega načrtovanja. Akt o ustanovitvi tega telesa, njegovo sestavo in pristojnosti sprejme Vlada Republike Slovenije.

28. člen

(nacionalni program)

- (1) Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije sprejme nacionalni program za jezikovno politiko, v katerem določi ukrepe za izvajanje nalog iz 4. člena tega zakona za naslednje petletno obdobje ter predvidi potrebna sredstva in način njihovega zagotavljanja.
- (2) Za izvajanje nacionalnega programa skrbi Vlada Republike Slovenije, Državni zbor Republike Slovenije pa redno spremlja njegovo uresničevanje.

4. INŠPEKCIJSKI NADZOR

29. člen

(pristojnost inšpekcij)

Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem tega zakona opravljajo pristojne inšpekcije za področja, na katera se posamezne določbe nanašajo. Izvajanje določb tega zakona, glede katerih ni urejen inšpekcijski nadzor v posameznih področnih zakonih, nadzira inšpektorat pri ministrstvu, pristojnem za kulturo.

30. člen

(pravica predloga)

Predlog pristojni inšpekciji za začetek postopka v zvezi z izvajanjem tega zakona lahko da vsak posameznik ali organ, ki meni, da je ta zakon kršen. Inšpektor lahko po uradni dolžnosti tudi sam začne postopek.

31. člen

(posebni inšpekcijski ukrepi)

- (1) Če pristojna inšpekcija ugotovi, da izdelki niso označeni v skladu s 15. členom tega zakona, lahko z odredbo ustavi distribucijo in prodajo teh izdelkov, dokler jih izdelovalec ali distributer oziroma prodajalec ne opremi z ustreznim besedilnim gradivom.
- (2) Če pravna oseba zasebnega prava ali fizična oseba, ki opravlja registrirano dejavnost na zahtevo pristojne inšpekcije ne odstrani svojega javnega napisa ali drugega javnosti dostopnega besedila, ki ni skladno z določbami tega zakona, lahko tako odstranitev po inšpektorjevem naročilu takoj opravi ustrezna javna služba, stroški odstranitve pa bremenijo kršitelja.
- (3) Pritožba zoper odločitev inšpektorja ali inšpektorice iz prvega in drugega odstavka tega člena ne zadrži njihove izvršitve.

5. KAZENSKÉ DOLOČBE

32. člen

(globe)

- (1) Z globo od 1,500.000 do 15,000.000 tolarjev se kaznuje za prekršek pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik:
- a) če upravitelj koncesijskega omrežja ali omrežja subvencioniranega iz javnih sredstev, slovenskim uporabnikom dopušča predstavljanje in oglaševanje na spletnih straneh samo v tujih jezikih (11. člen tega zakona);
 - b) če pri izvajanju svoje registrirane dejavnosti na območju Republike Slovenije neposluje s slovenskimi strankami v slovenščini (prvi odstavek 14. člena tega zakona);
 - c) če ne ravna v skladu z določbo drugega odstavka 14. člena tega zakona;
 - č) če pri notranjem poslovanju fizičnih in pravnih oseb ne zagotavlja predpisane rabe slovenščine v skladu s 16. členom tega zakona;
 - d) če tujejezičnega prevoda firme ne uporablja na območju Republike Slovenije samo skupaj z imenom oziroma firmo v slovenščini (drugi odstavek 17. člena tega zakona) ali če svoj obrat, prodajalno, lokal ali drug poslovni prostor poimenuje v nasprotju z določbo 18. člena tega zakona;
 - e) če pri javnih obvestilih in navodilih ne upošteva slovenščine v skladu z določbami 20. člena tega zakona;
 - f) če ravna v nasprotju z 22. členom tega zakona;
 - g) če javno oglašuje izdelke in storitve samo v tujem jeziku v nasprotju z določbami 23. člena tega zakona;
 - h) če poimenuje, napoveduje, predstavlja javno prireditel v nasprotju z določbami 24. člena tega zakona;
 - i) če ne zagotovi predpisane rabe slovenščine na mednarodni javni prireditvi, financirani iz javnih sredstev, ali ne poskrbi za rabo slovenščine v naslovu zbornika, uvodni besedi oziroma povzetkih tujejezičnih prispevkov v skladu s prvim in drugim odstavkom 25. člena tega zakona.

(2) Z globo od 10.000 do 300.000 tolarjev se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje odgovorna oseba pravne osebe ali samostojnega podjetnika posameznika.

6. PREHODNE DOLOČBE

33. člen

(vpisovanje sprememb v register)

Že registrirani pravni ali fizični osebi, ki želi po uveljavitvi tega zakona vpisati v sodni register ali drugo uradno evidenco spremembo svoje frime oziroma imena, se vpis dovoli, če ta sprememba vsebuje uskladitev poimenovanja z določbami 17. člena tega zakona. Če se vpis take spremembe predlaga v dveh letih po uveljavitvi tega zakona, je predlagatelj oproščen plačila takse.

34. člen

(rok za uveljavitev slovenskih poimenovanj)

- (1) Državni organi in organi lokalnih samoupravnih skupnosti ter druge pravne osebe, navedene v 9. členu tega zakona, morajo svoja poimenovanja uskladiti s tem zakonom v enem letu od njegove uveljavitve.
- (2) Določba prvega odstavka 18. člena tega zakona se ne uporablja za imena obratov, prodajaln, gostinskih in drugih lokalov ali drugih poslovnih prostorov, ki ob uveljavitvi tega zakona že poslujejo.

35. člen

(rok za nacionalni program)

Vlada Republike Slovenije predloži Državnemu zboru Republike Slovenije nacionalni program jezikovne politike v dveh letih po uveljavitvi tega zakona.

36. člen

(rok za določitev zahtevnostne stopnje znanja slovenščine)

Zasebni delodajalec je dolžan določiti potrebno zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine za posamezno delovno mesto v skladu z drugim odstavkom 14. člena tega zakona v enem letu po uveljavitvi tega zakona.

37. člen

(rok za sprejem izvršilnih predpisov)

Vlada Republike Slovenije sprejme izvršilni predpis iz 7. člena tega zakona in akt o ustanovitvi iz 27. člena tega zakona, minister ali ministrica, pristojna za kulturo, pa izvršilna predpisa iz 19. in 24. člena tega zakona najkasneje v enem letu po uveljavitvi tega zakona.

38. člen

(denarne kazni v prehodnem obdobju)

- (1) Do 1. januarja 2005 se za prekrške določene v 32. členu tega zakona kaznuje:
- pravna oseba z denarno kaznijo od 1,000.000 do 10,000.000 tolarjev;
 - posameznik v zvezi z opravljanjem dejavnosti z denarno kaznijo od 1,000.000 do 5,000.000 tolarjev;
 - odgovorna oseba pravne osebe z denarno kaznijo od 150.000 do 500.000 tolarjev.
- (2) Določba drugega odstavka 32. člena tega zakona se v delu, ki se nanaša na sankcioniranje odgovorne osebe samostojnega podjetnika posameznika začne uporabljati z dnem uporabe Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 7/03).

7. KONČNA DOLOČBA

39. člen

(končna določba)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.
Št. 001-08/00-3/5
Ljubljana, dne 15. julija 2004.
EPA 1142-III

Predsednik
Državnega zbora
Republike Slovenije
Feri Horvat l. r.